

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 10/2025**

Rīgā, 2025. gada 9. maijā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 16. aprīļa sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Toms Ostrovskis, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Aleksandrs Mirlins, Kristers Pļešakovs, Gunta Līdaka

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 3. martā saņēma Salaspils novada pašvaldības (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") sūdzību par TV3 (turpmāk tekstā – "Medijs") raidījuma "Bez Tabu" 24. februāra sižetu (turpmāk tekstā – "Raidījums"), kas publicēts arī TV3 mājaslapā kopā ar ziņu "Policisti Salaspilī ar kameru palīdzību pamatīgi papildina vietvaras maciņu" <https://beztabu.tv3.lv/nejedzibas/policisti-salaspili-ar-kameru-palidzibu-pamatigi-papildina-vietvaras-macinu/>

[2] Sūdzības iesniedzējs informē, ka Raidījumā izplatītas maldinošas un nepatiesas ziņas par Salaspils novada pašvaldību un Salaspils novada pašvaldības policiju, kā arī grauta uzticēšanās valsts pārvaldei un apšaubīta tās likumība, sižetā radot priekšstatu, ka Salaspils novada pašvaldības policijas uzdevums ir tikai pelnīt naudu. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka sižetā apšaubīts pašvaldības policijas darba likumīgums un atbilstība konkrētai situācijai, tā tiek vainota neatbildēšanā uz žurnālista jautājumiem un noniecināta, bet satiksmes eksperta komentārs, kas saturiski saskanēja ar Sūdzības iesniedzēja nostāju, pie atsevišķās Sižeta publikācijas TV3 mājaslapā nav atrodams.

[3] Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Raidījumā pārkāpti biedrības Ētikas kodeksa punkti 4.1. Godprātība (nav pieļaujama un ir novēršama nepatiesas, sagrozītas vai maldinošā formā pasniegtas informācijas, pārspīlējuma, stereotipizācijas publiskošana un centieni tīši un aizklāti ietekmēt auditoriju. Plašsaziņas medijs pēc iespējas nodrošina šādas informācijas labošanu vai atsaukšanu.) un 4.4. Faktu un viedokļu nošķirums (izplatot informāciju ir skaidri jānošķir fakti no žurnālistu viedokļiem vai interpretācijās).

[4] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[5] Atbildes vēstulē Medijs paskaidro, ka Sižets tapis pēc iedzīvotāju sūdzības par situāciju saistībā ar satiksmes organizāciju Salaspilī, proti, par Salaspils pašvaldības policijas, iedzīvotāju prāt, neparasti aktīvo rosību pie kāda krustojuma, kur uzstādītas videonovērošanas kameras. Pārsteidz operatīvitate, ar kādu policijas ekipāža ierodas tikai dažas minūtes pēc nepārtrauktās līnijas šķērsošanas, kas liekot uzdot jautājumus, vai šeit galvenais nav cits – piemēram, soda naudu iekasēšana. Iedzīvotāji mudināja arī izvērtēt nepieciešamību un iespējas sodīšanas vietā pārskatīt satiksmes organizāciju šajā vietā, lai, piemēram, atsevišķās diennakts stundās varētu veikt kreisos pagriezienus, kad tas mazāk traucē satiksmei.

Sižeta veidotājs dienu pirms sižeta filmēšanas vērsies pie Sūdzības iesniedzēja ar lūgumu sniegt interviju, informējis par plānoto Sižetu un jautājumiem, kas atspoguļo iedzīvotāju izrādīto interesi par to, cik nepieciešama ir esošā uzraudzība konkrētajā vietā un vai policijas pastāvīgā uzmanība teši šai vietai samērīga, kā arī – vai pastāv mazāk resursietilpīgi risinājumi, piemēram, papildu zīmes vai

vienkārša sabiedrības informēšana, lai attiecīgajā vietā novērstu ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumus. Tā vietā, lai atbildētu uz vairāk nekā 24 stundas iepriekš izteikto aicinājumu sniegt interviju, kā tas būtu sagaidāms no caurspīdīgas institūcijas, Sūdzības iesniedzējs izvēlējās ignorēt žurnālista pieprasījumu un nepiedāvāja nevienu laiku intervijai, kas būtu bijis minimālais, ko varētu sagaidīt no iestādes ar sabiedrības informēšanas nodaļu. Tiešas sarunas laikā žurnālists var uzreiz uzdot precizējošus jautājumus, ja atbilde ir neskaidra vai izvairīga. Rakstiska atbilde šo iespēju liedz, un rezultātā būtiska informācija var palikt neskaidra vai vispār nepateikta. Tāpat televīzijas sižeta specifika paredz, ka tam ir nepieciešama vizuālā un verbālā dinamika - amatpersonas klātbūtne kadros un viņu izteikumi sniedz sabiedrībai personisku un saprotamu skaidrojumu, ko nevar aizstāt ar ekrānā nolasītu citātu. Tiešas sarunas laikā iespējams ātrāk noskaidrot iestādes pozīciju aktuālā jautājumā, nevis ilgstoši gaidīt rakstisku atbildi, kas bieži ir pārāk vispārīga vai izvairīga. Amatpersonu publiska uzstāšanās ļauj sabiedrībai redzēt, ka iestāde ir gatava atklāti runāt par saviem lēmumiem un rīcību, tādējādi veicinot uzticēšanos un parādot, ka iestāde nebaidās no jautājumiem sarunas gaitā.

Sūdzības iesniedzējs sniedzis Medijam tikai rakstiskas atbildes, taču nepilnīgi, piemēram, dati, cik autovadītāji pēdējā gada laikā šajā vietā sodīti par neatļautu nepārtrauktās līnijas šķērsošanu, nav apkopoti un iesniegti.

Medijs uzsver, ka, veidojot Sižetu, netika manipulēts ar informāciju, žurnālists ir skaidri norādījis, ka tika lūgta papildus informācija un dati, lai nodrošinātu sabiedrības izpratni par situāciju. Lai gan pašvaldība nebija gatava sniegt nepieciešamos statistikas datus, žurnālists ir atbilstoši un atklāti attēlojis pašvaldības sniegtās atbildes saturu, kas ļāva auditorijai gūt objektīvu priekšstatu par situāciju. Atbilstoši televīzijas praksei Medijs no Sūdzības iesniedzēja rakstiskajām atbildēm Sižetā iekļāva būtiskāko informāciju. Medijs uzsver, ka ja Sūdzības iesniedzējam patiešām būtu bijusi vēlme nodrošināt precīzu pozīcijas skaidrojumu, tā būtu izmantojusi iespēju deleģēt savus pārstāvjus sarunai ar žurnālistu, nevis gaidījusi, ka to darīs citi.

Medijs skaidro, ka Sižetā uzskatāmi tiek parādīts, ka, lai arī Sūdzības iesniedzējs aktīvi īsteno satiksmes uzraudzību konkrētajā vietā, tas nepievērš uzmanību citiem pārkāpumiem, kas var skart cilvēku veselību un pat dzīvību (Sižeta fragments ar strādnieku uz jumta pretī Salaspils pašvaldības policijas ēkai). Sūdzībā norādītais, ka darba drošības jautājumi nav pašvaldības policijas atbildība, Medijam šķiet visai ērta atruna, jo pašvaldības definētajos policijas pienākumos ir minēta reaģēšana uz sabiedrības drošību apdraudošiem gadījumiem.

Medijs uzsver, ka Sižetā nav pārkāpts Biedrības Ētikas kodeksā noteiktais godprātības princips, jo Sižetā ir nodrošināts, ka informācija, kas tika pasniegta sabiedrībai, ir patiesa, objektīva un balstīta uz pārbaudītiem faktiem. Sižetā nav iekļautas nepatiesas vai maldinošas ziņas, un nav veikts nekāds tīšs centiens pārspīlēt vai sagrozīt situāciju. Jautājumi, kas tika uzdoti Sūdzības iesniedzējam, bija precīzi un saistīti ar sabiedrības rūpēm par ceļu satiksmes organizāciju un pašvaldības veiktajiem satiksmes uzraudzības pasākumiem. Turklāt žurnālists ir nodrošinājis faktu atspoguļojumu un pārstāstījis pašvaldības sniegto informāciju atbilstošā apmērā, kā arī piesaistījis ekspertu, kas sarunā ar žurnālistu skaidro, kādēļ konkrētā ceļu satiksmes vieta ir tā regulēta un vai tajā nepieciešami uzlabojumi, lai mazinātu neatļauta pagriezienu veikšanu. No Sižetā intervētā eksperta sabiedrība saņēma skaidras atbildes, ka krustojuma iekārtojums ir atbilstošs un pienācīgi noformēts, lai iedzīvotāji spētu uztvert informāciju un neveiktu neatļautu manevru.

[6] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Publikāciju un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[8] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Sižeta atbilstību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Publikāciju un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[9] Sižeta tapšanas gaita nav viegla, un Sūdzības iesniedzēja formālā pieeja sabiedrības informēšanai, atsakoties deleģēt pārstāvi sarunai ar žurnālistu, būtiski sarežģa Sižeta veidotāju darbu – izveidot sižetu, kurā Sūdzības iesniedzējs skaidro savu darbu, pieņemtos lēmumus, atbild uz tam uzdotajiem jautājumiem, ievieš skaidrību par neskaidrajiem jautājumiem vai ļauj skatīties uz situāciju no cita skatupunkta.. Raugoties no šī aspekta, Sūdzības iesniedzēja darbs ir kritiski

vērtējams, un tam ir tieša cēloniska saistība ar Sižeta veidotāju kritisko un ironisko attieksmi pret Sūdzības iesniedzēju.

Tomēr Ētikas padome Sižetā saskata būtiskas nepilnības tēmas pasniegšanā. Lai arī Sūdzības iesniedzēja atteikums sarunai ar žurnālistu tam nedeva iespēju izveidot tādu sižetu, kurā pašvaldības pārstāvis kameras priekšā pārliecinoši izskaidro sabiedrībai, cik nepieciešami, mūsdienīgi un samērīgi ir tās īstenotie pasākumi satiksmes drošības uzraudzībā, Sižeta veidotājiem nebija pārliecinoša pamatojuma Sūdzības iesniedzēja īstenotos satiksmes uzraudzības pasākumus pasniegt aizspriedumaini, akcentējot pašvaldības savtīgumu, pretnostatot iedzīvotājus un valsts pārvaldi, veicinot neuzticēšanos likuma normu piemērošanai, vienkāršoti vērtējot pašvaldības lomu. Arī satiksmes eksperta komentārs, kas atbalsta Sūdzības iesniedzēja noteikto satiksmes ierobežojumu nepieciešamību, netika iekļauts Sižetā, bet atskaņots raidījumā pēc Sižeta pārraidīšanas pēc tam, kad raidījuma “Bez Tabu” moderatori Sižetu bija apsprieduši studijā. Rezultātā satiksmes eksperta komentārs palika ārpus Sižeta, kas publicēts TV3 mājaslapā kopā ar tekstuālo ziņu par sižetu. Arī attālinātu un modernu satiksmes drošības kontroles metožu izmantošana var tik skaidrota un vērtēta pozitīvi, jo tā taupa pašvaldības resursus, taču Sižeta veidotāji izvēlējās citu skatupunktu – nepietiekami kritisku pret iedzīvotājiem un aizspriedumainu pret pašvaldību. Šeit gan akcentējams, ka problēmu veicinājusi arī Sūdzības iesniedzēja nepieejamība un nevēlēšanās sadarboties ar Sižeta veidotājiem atbilstoši televīzijas formāta specifikai, tāpēc atbildība par Sižetu gulstas vienlīdz uz Medija un Sūdzības iesniedzēja pleciem. Pašvaldības uzdevums ir pārliecinoši skaidrot savas izvēles, darba metodes, to nepieciešamību, bet Sūdzības iesniedzējs šajā gadījumā ar to nav ticis galā.

Sižetā saskatāms Ētikas kodeksā noteiktā principa 4.6.3. (kritiska attieksme pret informācijas avotu) pārkāpums.

[10] TV3 pārstāvis Andrejs Mēters no jautājuma skatīšanas un balsojuma atturas, lai izslēgtu interešu konflikta iespējamību.

[11] Ievērojot secināto, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Toms Ostrovskis, Kristers Pļešakovs, Aleksandrs Mirlins, Gunta Līdaka balso, ka Medijs IR pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā IR konstatēts Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpums.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.